

Wereldwijd wordt ongeveer een miljoen ton tilapia's gekweekt. De tilapiakwekerij in De Mortel (NBr.) die jaarlijks 700 ton vis produceert, is de grootste en meest geavanceerde ter wereld.

Melkkoeien maken plaats voor tilapia's

In de tilapiakwekerij wordt jaarlijks 700 ton vis geproduceerd

Sinds 1995 wordt de tropische tilapia in ons land grootgebracht. Deze baarsachtige witvis komt van oorsprong uit de Nijldelta. Wereldwijd zijn er vijftig soorten.

De keten van kweek en verwerking van tilapia in Nederland bestaat uit een larvebroederij, een pootvis- en diverse consumptieviskwekerijen. Toeleveranciers voorzien deze ketenpartners van visvoer en kweeksystemen. Visverwerkers fileren en verpakken de consumptievis. Via groothandels bereikt de vis vervolgens de consument in restaurant of supermarkt. Het kweken gebeurt in een gesloten kweekstelsel dat is voorzien van een waterzuiveringsinstallatie.

NIEUWE KOERS

De familie Van den Hurk uit De Mortel stond voor de keuze: doorgaan met haar melkveebedrijf of een nieuwe koers inslaan. Ze kozen ervoor om zich bezig te gaan houden met de kweek van tilapia's.

Ze gaan de tilapiasoort *Niloticus* kweken in een nieuwe schuur.

De voormalige melkstallen van het Brabantse familiebedrijf zijn niet bruikbaar voor het houden van vissen. Voor de viskweek moet de stal hoger zijn en helemaal geïsoleerd. De temperatuur in de stal wordt op 28°C gehouden. Nieuwbouw is dan goedkoper dan renovatie. De obstakels die de intensieve veehouderij kent – geuruitstoot en ammoniakemissie – kent deze teelt niet. Bovendien stimuleert de provinciale overheid de viskweek.

ZEVENHONDERD TON VIS

Per jaar wil de Brabantse viskweker zevenhonderd ton vis kweken. Daarmee is hij in één klap de grootste tilapiakweker ter wereld. Ter vergelijking: in ons land wordt twaalfhonderd ton tilapia's gekweekt. Dat was twee jaar geleden nog vijfhonderd ton. In 2001 is door vier kwekerijen ongeveer driehonderd ton tilapia geproduceerd.

Bij de oogst is de vis 40 cm lang. Hij weegt dan ongeveer 850 gram. In de bassins in De Mortel zwemmen tilapia's van verschillende leeftijden om een continue afzet te garanderen. Het product komt in winkels in heel Europa te liggen. Als voedsel krijgen de vissen voornamelijk plantaardige eiwitten.

INDELING

De stal meet 30 bij 100 m, de nokhoogte is 7,50 m en de zijwanden zijn 4,50 m hoog. Het geheel is opgetrokken uit sandwichpanelen.

De funderingsplaat heeft als sterkteklasse C20/25, de duurzaamheidsklasse is XC4-XF3. De poeren hebben dezelfde duurzaamheidsklasse.

Het voorste gedeelte van de kwekerij wordt gebruikt voor laden en lossen. Na het laad- en losgedeelte komt het bassin-gedeelte. In het midden (tussen de bassins) van de schuur loopt een kanaal. Via dit kanaal wordt de tilapia die rijp is

Tussen de bassins loopt een kanaal waarin de tilapia die rijp is voor de oogst wordt afgevoerd

voor de oogst afgevoerd. In het achterste gedeelte is tevens een kweekbassin voor de opfok. Na de bassins bevindt zich de biologische waterzuivering. Micro-organismen zuiveren het water, zodat dit geschikt is voor 100 % hergebruik.

BASSINS

In de kwekerij staan bassins met aan weerszijden looppaden. De viskweker heeft daardoor een goed overzicht over zijn vissen en over de bassins. De kelderwanden van de bassins voor de viskweek hebben als milieuklasse XC4-XF2-XA3. De bassinvloer heeft als milieuklasse XC4-XA2. De bassins hebben een levensduur (waterdichtheid) van minimaal vijftien jaar. De opdrachtgever heeft er problemen mee wanneer bacteriën zich in het beton kunnen vastzetten of wanneer betonerosie optreedt door een voortdurende waterstroom. Daarom koos hij voor een coating. Ze zouden graag een coating hebben die in het beton wordt verwerkt. Tot op heden is de ideale mix van verwerkte coating in het beton nog niet gevonden.

WATERZUIVERING

De vis wordt gehouden in een gesloten waterzuiveringscircuit. Bij de biologische zuivering van het teeltwater wordt gebruikgemaakt van bacteriën die vervuiling als voerresten en visuitwerpselen verwijderen. Viermaal per uur wordt een deel van het water aan de bassins onttrokken. Het stroomt door kanalen naar de waterzuiveringsinstallatie. Van daaruit stroomt het schone en zuurstofrijke water weer terug naar de bassins. Hierdoor ontstaat een gesloten waterbals. De ondernemers kweken de vis met Milieukeur. Zij krijgen dit predikaat vanwege de verantwoorde omgang met energie, water en afvalstoffen. Daarnaast schenken ze zoveel mogelijk aandacht aan dierenwelzijn en voedselveiligheid.

Ketenpartner

ZON Aquafarming uit Helmond verzorgt de teelttechnische begeleiding van de tilapia-kwekerij in De Mortel. Het Helmondse bedrijf heeft een ketensamenwerking opgezet voor de vermeerdering, kweek, ver-

werking en afzet van verse tilapia en tilapiafilet. De keten werkt vraaggestuurd en levert volgens de strenge voedselveiligheidseisen een vers en duurzaam product. Nieuwe ondernemers kunnen pas starten met de kweek zodra er voldoende afzet is gevonden. Het is geen voer-geldcontract dat een ondernemer krijgt. De viskweker blijft onderne-mer. ZON Aquafarming verwacht dat er in de nabije toekomst nog plek is voor omschakelende agrariërs die met deze viskweek willen beginnen.

Partijen

*Opdrachtgever: familie Van den Hurk, De Mortel
Ketenpartner: ZON Aquafarming, Helmond
Bouw: TKS Systems, De Mortel
Ontwerp: ZON Aquafarming
Bouwadvies en berekeningen: DLV Bouw, Milieu en Techniek, Uden*